

AYŞE MÜZEYYEN TAŞCI

KIZIL ZAMBAK.

Savaşın Masumları

alBaraka
Yayınları

AYŞE MÜZEYYEN TAŞCI

Yazı hayatına çocukluk yıllarında başladı. İlk yazı ve şiirleri *Selam* dergisinde yayımlandı. Daha sonra çeşitli dergi, gazete ve internet sitelerinde yazarlık yaptı. 2008-2018 yükseköğrenim için yurt dışından gelen misafir öğrencilere yönelik eğitim faaliyetlerini yürüttü. Aynı zamanda çeşitli STK kuruluşlarında ve pek çok eğitim, yardım derneğinin kuruluşunda aktif görev aldı. 1992 yılında başlayan Bosna Savaşı sebebiyle mülteci kadın ve çocuklara yönelik insani yardım faaliyetlerini organize etti. Hâlâ Göç ve Diaspora Vakfı Kadın İletişim Başkanı olarak görev yapmaktadır. Gündeme dair yazılar kaleme alan Ayşe Müzeyyen Taşcı, özellikle Bosna, Filistin ve Doğu Türkistan başta olmak üzere İslam coğrafyalarının siyasi tarihi üzerine araştırma yazıları yazmakta ve bu konularda konferanslar vermektedir. Aslen Erzurumlu olup İstanbul'da yaşamaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
GİRİŞ.....	9
Bosna-Sancak.....	9
Selma	13
Suada Dilberoviç.....	41
Fuad Ramiqi.....	45
Ferida.....	53
Melika Salihbegoviç	65
Mersiha.....	81
Komutan Elvir	91
Drina.....	101
Kara Gün	105
Acı	109
Sessizlik	111
Sancak.....	117
Çikolata İstiyorum Anne.....	123
Nasiha.....	127
Gorajde.....	133
Tünel.....	139
İstanbul Yeniden.....	143
Nermana: “Ülkemde Savaş Var!”	149
Amela.....	173
Halida İzzetbegoviç	177
General Naser Oriç.....	181
Umut Yeniden.....	197
Ölüm! Ey Yanı Başımdaki Dost.....	211
Şimdi Neredeler.....	215
EKLER	217

ÖNSÖZ

1992 yılında modern dünyanın gözleri önünde yaşanan savaş ve soykırım, Bosna-Hersek ismini ve Müslüman Boşnakların varlığını gündemimize taşıdı. Ne yazık ki bu, son derece talihsiz bir tanışıklık oldu. Sırplar, tarih boyunca biriktirdikleri kinlerinin bir sonucu olarak Müslüman Boşnaklar üzerinde en gelişmiş silahlarla katliam yaparken dünya bu duruma gözlerini kapadı, kulaklarını tıkadı. Birleşmiş Milletler de dâhil olmak üzere, yaşanan soykırımı sessiz kalınması Müslümanları harekete geçirdi. Boşnakların dünyanın dördüncü büyük ordusuna karşı ayakta kalabilmesi için kampanyalar başlatıldı, yardım faaliyetleri organize edildi.

Bosna-Hersek'te yaşanan bu soykırımı karşı duyarlılığı son derece yüksek olan Türk halkı ve dönemin önemli siyasi liderlerinden Prof. Dr. Necmettin Erbakan, kadim dostu Aliya İzzetbegoviç ile temas hâlinde, Müslüman Boşnakların Sırp milliyetçiliği karşısında ayakta kalabilmesi için her türlü desteğin temin edilmesi adına büyük gayretler sarf etti. Öte yandan, Avrupa'nın göbeğinde yaşanan bu soykırımı sessiz kalınmaması amacıyla kurulan İHH (İnsan Hak ve Hürriyetleri ile İnsani Yardım Vakfı), Türkiye ve Almanya'da yaşayan tüm duyarlı insanların Boşnak kardeşlerine yardım elini uzatmasında bir köprü görevi üstlendi.

Bu faaliyetler vesilesiyle yaşamımda ilk kez -dolaylı da olsa- savaşın soğuk yüzüyle karşılaştım. Misafir edilen savaş mağduru

mülteci kadın ve çocukların ihtiyaçlarına koşmak, onların yüreklerinde kanayan yaraları dindirebilmek adına yardım faaliyetlerine katıldım. Bu dönemde yaşadıklarım ve şahit olduğum, Balkanlardaki tarihî sürece olduğu kadar; Sırp tehdidi ve komünist rejimlerin baskısına rağmen ayakta kalmaya çalışan bölge insanına liderlik eden bilge insan Aliya İzzetbegoviç'e karşı ilgi ve hayranlığımı da artırdı.

Gördüklerim, işittiklerim ve araştırmalarım neticesinde oluşan ve beni derinden etkileyen pek çok şeyi, kısa satırlarla da olsa paylaşmak; Balkanlar'a, Bosna-Hersek'e ve Aliya İzzetbegoviç'e dair kanaatlerimi genç kuşaklara aktarmak istedim. Kitabımda adı geçen her şahıs, bizzat tanıştığım gerçek kişiliklerdir ve anlatılan olaylar, sadeleştirilerek kaleme alınmış yaşanmışlıklardan oluşmaktadır. Bu satırlardaki hakikatlerle, pek çoğumuzun zihinlerindeki farklı algılara ışık tutmayı amaçladım.

Faydalı olması temennisiyle...

Gayret bizden, takdir Rabbimizdendir.

GİRİŞ

BOSNA-SANCAK

1460'ta Türk komutan İshakoğlu İsa Bey tarafından, Yoşonitse Deresi'nin Raşla Irmağı'na döküldüğü üçgen bir bölgede Sancak kurulmuştur.

İsa Bey tarafından "Yeni Pazar" adı verilen bu bölge, bundan sonra çehresini değiştirmiş; Türklerin askerî ve ticaret merkezi hâline gelmiştir. Fatih Sultan Mehmet, 1463'te Bosna'yı fethettiğinde de Yeni Pazar, Bosna sancağına bağlanmıştır. İslam'ın Bosna ve Sancak'a girişı elbette Osmanlı ile olmamıştır. VII. yüzyılda Adriyatik'e ulaşan Arap tacirler vasıtasıyla Dubrovnik kıyılarına ulaşmış ve o dönemlerde sınırlı da olsa karşılık bulmuştur.

Bölgede en yaygın din olan Bogomillik'in mensupları, Katolikler tarafından uğradıkları baskılar nedeniyle büyük sıkıntılar yaşamış, Osmanlı'nın gelişıyle bu baskılardan kurtulmuş ve özgürlüklerine kavuşmuşlardır. Zaman içerisinde İslam'ın adalet anlayışından etkilenen Bogomiller akın akın bu dine geçmiş, öyle ki XVI. yüzyıla gelindiğinde Bogomillerin yüzde sekseni İslam dinini kabul etmiştir. Müslüman olduktan sonra "Poturoğulları" adını alan Bogomiller, Osmanlı Devleti'nin ordusunda ve saraylarında önemli görevlerde bulunmuş, devlete sadakatle hizmet etmişlerdir.

Bosna ve Sancak, Osmanlı'nın zayıflamasıyla meydana gelen gelişmeler sonucunda Avusturya tarafından işgal edilmiştir. 1878 yılı, Bosna ve Sancak için talihsiz bir yıl olmuştur. Boşnaklar, işgale karşı ellerindeki basit silahlarla direnmeye çalışsalar da başarılı olamamışlardır. Neredeyse yüz yıl boyunca direnen ve Hristiyanlar tarafından yönetilmeyi reddeden Boşnaklar üzerindeki baskı ve zulümler artmış; Müslümanlar üzerinde otorite kuramayan Avusturya, baskı ve asimilasyon faaliyetlerini artırmıştır.

Balkan Savaşları'ndan yenilgiyle çıkan Osmanlı'nın bölgeden çekilmesinin ardından I. Dünya Savaşı patlak vermiştir. Savaşın sonlarına doğru Syenitsa'da toplanan Sancak'ın siyasi liderleri, bölgenin bağımsızlığını yeniden kazanması için çaba göstermiş ve Sancak'ın bağımsızlığının tanınması gerektiğini tüm dünyaya duyurmuşlardır. Ancak bu çabayı gösterenler tutuklanarak hapsedilmişlerdir.

Yugoslavya kurulurken de Müslümanlar açısından değişen bir şey olmamış; suçsuz ve masum Müslümanlara yönelik baskı ve zulümler devam etmiştir.

Baskılardan kurtulmak için politik mücadelenin gerektiğine inanan Boşnaklar, merkezi Saraybosna'da olmak üzere Mehmed Spaho önderliğinde YMÖ'yü (Yugoslav Müslüman Örgütü) kurmuşlardır. Hitler'in Yugoslavya'yı işgaliyle II. Dünya Savaşı başlamış, Sırpilar Bosna ve Sancak'ın Müslümanlardan temizlenmesini istemiştir. Ancak Kosovalıların da yardımıyla Sancaklılar, Sancak'ın kalbi olan Yeni Pazar'ın Sırpiların eline geçmemesi için olağanüstü bir mücadele vermiş ve bunda başarılı olmuşlardır.

II. Dünya Savaşı'nda çok fazla kan dökülmüştür. Yugoslavya'da 1.000.000 insan ölmüş, yüz binlerce Müslüman Boşnak bu vahşi savaşta hayatını kaybetmiştir. Yalnızca Sancak'ta yaklaşık 15.000 Boşnak Müslüman, çeşitli işkencelere maruz bırakılarak öldürülmüştür.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu kez komünist bir rejim başa geçmiş; Tito dönemi, Yugoslavya'da 1980'lere kadar devam eden uzun ve sancılı bir dönem olmuştur. "İkinci Yugoslavya Dönemi"

olarak bilinen bu dönemde, toplama kamplarında binlerce insanın öldürüldüğü tahmin edilmektedir.

Savaş sonrasında neredeyse yarım asır sürecek olan Soğuk Savaş başlamıştır. Bu dönem, “iki kutuplu dünya”nın oluşumunu da beraberinde getirmiştir. Bu kutuplardan ilki liberal-kapitalist yani serbest piyasa ekonomisine sahip olan ABD; diğeri ise askerî alanda güçlü ancak ekonomik anlamda zayıf, merkezi planlamaya dayalı Sovyetler Birliği (SSCB) idi.

Bu dönem, Müslümanlar için sıkıntılı ve mücadelenin yoğun yaşandığı bir süreç olmuştur; komünist sistem, Müslüman kimliğinin kullanılmasını yasaklamıştır. 1954 yılında komünist Yugoslavya yönetimi, 1938’de yapılan anlaşmayı güncelleyerek Müslüman Sancak halkının önüne üç seçenek koymuştur: Sırp kimliğini kabul etmek, Türkiye’ye göç etmek ya da bunların hiçbirini kabul etmeyerek ölümü göze almak.

Etnik baskılar, Kosova, Bosna ve Sancak gibi bölgelerde şiddetle devam etmiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında Müslümanlara yönelik baskılara ve komünist saldırılara karşı çıkan gençler, “Mladi Müslimani” (Genç Müslümanlar) Teşkilatı’nı kurarak bu çatı altında toplanmışlardır. Genç Müslümanlar, Tito yönetiminin baskısı altında, Balkanlar’daki Müslümanların kimliklerini kaybetmemeleri ve maruz kaldıkları saldırılara karşı çözüm üretmeleri için önemli görevler üstlenmişlerdir. Nitekim 1983’te Saraybosna’da yapılan bir duruşmada, “düşmanca ve devrim karşıtı faaliyetlerde bulunmak” suçlamasıyla yedi kişi yargılanmıştır. Mahkemeye çıkarıldıkları tarihten yaklaşık yedi yıl önce yayımladığı “İslam Deklarasyonu” adlı eserin yazarı Aliya İzzetbegoviç de yargılananlar arasındaydı. Genç Müslümanlar Teşkilatı’nın üyesi olan sanıkların “terörist emelleri”, aleyhlerine delil olarak kullanılmış; yargılananlar ve İzzetbegoviç, 9 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

1980’de Tito’nun ölümünden sonra Komünist Parti zayıflamış; 12 Şubat 1980 itibarıyla bütün etnik gruplar kendi partilerini oluşturmaya başlamıştır. Hırvatlar “Hırvat Demokratik